

Imajo vsak četrtlet in večje s poštno vred ali v Mariboru s poštnim na doma celo leto 32 din., pol leta 16 din., četrt leta 8 din. Izven Jugoslavije 16 din. Naročila se pošlje na upravnishvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru, Koroska cesta 3. List se dopolnjuje do odpovedi. Naročnina se plačuje v naprej. Telefon interurban št. 113.

Posameznik: št. zlika stare 1:50 din.

Poštnina plačana v gotovini.

Uredništvo je v Mariboru, Koroska cesta št. 3. Rokopis se ne vrača. Upravnishvo sprejema naročila, inserate in reklamacije.

Cene inseratov po dogovoru. Za večkratno oglasno posredovanje poseben. Reklamacije se pošiljajo posebe.

Čekovni račun poštnega urada Ljubljana št. 10.600. Telefon interurban št. 113.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

9 številka.

MARIBOR, dne 28. februarja 1924

58 letnik.

Piškava samouprava ali beograjska kuratela.

Glavni vzrok našega nazadovanja.

Ko so slovenski demokratje in njihovi trabanti samostojneži v Beogradu leta 1921 glasovali za centralistično ustavo in govorili ter nastopali proti ustavnemu načrtu naših poslancev, ki so hoteli, da ima vsaka pokrajina svojo postavo dajno avtonomijo, smo mi prerokovali, da bo centralistična ustava za državo pogubna, za Slovence in Hrvate pa največja nesreča, postali bomo vsled te ustave hlapeci, izmoghavali nas bodo z neznosnimi davki, gospodarsko, politično in kulturno bomo propadli. Samostojneži so hvalili ustavo kot največjo srečo in pridobitev za državo in ljudstvo, obetali so, da bo dala nam vsaj gospodarsko samoupravo, ko bodo ustanovljene oblasti. In katero prerokovanje se je uresničilo, naše ali slabostno? Zal, zgodilo se je to, kar smo mi naprej videli, česar smo se tako bali. Centralistična ustava je dala Beogradu vso moč v roke, vsled podkupljivosti nekaterih strank in odsotnosti Hrvatov nas zdaj Srbi izjemajo, nam nalagajo neznosne davke, denar, naš denar, porabljajo le za sebe, nam pa mečejo le drobtinice kot milost. Od kar imamo od slabostojnih toliko hvaljeno ustavo, gremo povsod nazaj, nikjer naprej!

«Samouprava» oblasti v gospodarskih zadevah.

V zadnjem času so razdelili Slovenijo na dve oblasti: ljubljansko in mariborsko. Delo, ki ga je prej opravljala pokrajinska uprava za Slovenijo, se prenaša deloma na ministrstva v Beogradu, deloma pa na velikega župana v Ljubljani in Mariboru. Nas kmete zanima pred vsem, kake dolžnosti in pravice dobi glede kmetijstva, živinoreje, živinozdravstvenih zadevah veliki župan, oz. oblast. Ali ima vsaj v gospodarskih zadevah veliki župan mariborski ali oblastna «samouprava» kako pravico, ali so bi kmet smel vsaj svoje gospodarske in kmetijske zadeve sam urejevati po posameznih oblastih, kakor so to širokoumno obetali slabostojneži? Kaj še, ravno nasprotno od tega, kar so govorili in pisali, se je zgodilo. Zdaj bo slovensko ljudstvo, slov. kmet še bolj izročeni tudi v kmetijskih zadevah na milost in nemilost Beograda. Niti tega vpliva, niti toliko pravice ne bo imel kot do zdaj. Kajti veliki del poslova kmetijstva, ki jih je dosedaj upravljala Ljubljana, se prenese v Beograd. To beremo črno na belem v Uradnem listu ljubljanske in mariborske oblasti št. 10 z dne 7. febr. 1924, stran 67. Tako bomo zdaj tudi glede kmetijskih reči še na slabšem do dozdaj. Preberite si dobro ta Uradni list vi slabostojni farbarji, ki ste toliko govorili, kako gospodarsko korist bomo imeli od centralistične ustave, ako se ustanovijo oblasti. Zdaj so ustanovljene, toda, ali bodo imeli kaj odločevati v kmetijskih zadevah.

Iz ukaza ministrstva za poljedelstvo in vode, ki ga objavlja omenjeni Uradni list je razvidno, da bo o vseh količkah važnih kmetijsko-gospodarskih rečeh imel odločevati le Beograd, veliki župan ali oblast nima v nobeni važnejši reči govoriti in odločevati, ampak le ministrstvo v Beogradu. Da ne bo nihče mogel reči, da lažemo, ali da pretiravamo, hočemo dobesedno navesti dotični razglas v «Uradnem listu». Tako le se glasi: «Na ministrstvo se prenesejo vsi kmetijski in veterinarski posli važnejšega in običnega značaja, ki jih je opravljala doslej pokrajinska uprava za Slovenijo.» Torej o vsem, kar je važnega za slovensko kmetijstvo, o tem bo odločeval le Beograd, slovenski kmet ne sme o tem odločevati, taka je slabostojna gospodarska «samouprava». Razglas dalje našteva te posle, ko pravi: Med te posle (ki se prenesejo iz Ljubljane v Beograd) spadajo:

1. Nameščenje, odpuščanje in upokojevanje državnih uradnikov in uslužbencev.
2. Odobranje kreditov za izplačilo preko 5000 D.
3. Dovoljenje dopustov po posebnih opravkih in zaradi boleznih nižjim uradnikom in uslužbencem nad 10 dni, a višjim (referentom) nad 3 dni — brez potovanja.
4. Odobranje službenih potovanj, ki trajajo nad 10 dni v enem mesecu.
5. Prodajanje državne premične imovine preko 5 tisoč dinarjev.
6. Dajanje informacij tujim državam.
7. Rešitve prošelj za podporo.
8. Načelne rešitve in naredbe glede kmetijske in veterinarske službe, a zlasti glede opuščanja dosedanjih in uvajanja novih načinov in metod v kmetijstvu in veterinarstvu.
9. Vse ostale važnejše rešitve v zadnji inštanci, ki urejajo državne in zasebne odnošaje.
10. Vodstvo uslužbenih listov kakor tudi vsi oni posli, ki spadajo po zakonu o ustroju ministrstva za poljedelstvo in vode v njegovo področje.

11. Od sedanjih naprav v Sloveniji spadajo pod državno nadzorstvo, odnosno pod ministrstvo za poljedelstvo in vode: nižje kmetijske šole v Mariboru, na Grmu in pri Sv. Juriju ob južni železnici, srednja kmetijska šola v Mariboru, zgradni posestvi v Mali Loki in na Robežu, podkovska šola v Ljubljani, gospodinjske šole v Ljubljani, Repnjah in v Mariboru, državne žrebčarne in bakteriološki in serološki zavod v Ljubljani. Vprašam vas, kateri ste to prebrali: če vse to spada v Beograd, kaj še potem ostane doma? Ali je taka oblastna «samouprava», ki so jo slabostojni hvalili, le senca resnične samouprave? To je kuratela, pa ne samouprava.

Zdaj se uvaja v Sloveniji od slabostojnih toliko poveljevana, od njih izglasovana centralistična ustava vpeljava njihova njihova oblastna «samouprava», ali boljše rečeno «samoprevara». Tako odvisen v vseh re-

čeh od drugega niti tisti ni, ki je zaradi slaboumnosti ali zapravlivosti pod kuratelo, kakor je na podlagi samostojne oblastne «samouprave» odvisen za naprej slovenski kmet od Beograda. Le preberite in premislite onih 11 točk, ki jih navaja uradni razglas, ali ni bridka resnica, da nas je slabostojna «samouprava» (!?) spravila popolnoma pod beograjsko srbsko kuratelo tudi v popolnoma gospodarskih in kmetijskih rečeh. Le pomislimo: v nobeni važnejši kmetijski in živinozdravniški reči nimamo mi v Sloveniji nič za govoriti, ampak le Beograd; kmetijskih uradnikov, živinozdravnikov, učiteljev, slug ne smemo mi doma nastavljeti, ampak Beograd, da bodo tako plesati morali, kakor bodo Srbi v Beogradu godli; v Beogradu menda mislijo, da mi dalje kot do 5000 D ne znamo šteti, ker vsak izdatek čez 5000 D smejo le oni dovoliti. Če bo torej na primer kaka kmetijska šola hotela kako kravo ali kak stroj kupiti, ali če bi za premiranje živine radi izdali čez 5000 D, mora to Beograd milostno dovoliti! Ali ni to sramotna kuratela? Naravnost smešno je, da morajo uradniki in uslužbenci v slučaju boleznih ali druge nujne potrebe za več ko 3 oz. 10 dni že v Beograd prositi za dopust. Ali ni to grdobna kuratela?

In ali ni budalasta kuratela, če na primer kmet. potovalni učitelji morajo v Beogradu beračiti za dovoljenje, da smejo več ko 10 dni na mesec službeno potovati in učiti? Seveda po slabostojnem in beograjskem mnenju naši se kmetijski strokovnjaki ne razumejo nič na prodajo, zato jim je oblastna «samouprava» postavila Beograd za kuratorja, ker brez njegovega dovoljenja ne smejo ničesar prodati, kar je več ko 5000 D vredno. Za vsako kravo in telico, za par polovnjakov vina, ki so na prodaj, mora vedeti Beograd in dati dovoljenje. Lepo gospodarstvo, oprostite kuratorstvo to! Seveda morajo tudi vse prošnje za podporo romati v Beograd, ker — Bog ve, po kaki pameti — tam bolje vejo, kaj je za slovensko kmetijstvo potrebno in kdo je vreden podpore in kdo ne! Saj smo videli pri zadnjih volitvah, kako ostudno podlo korupcijo in podkupovanje so uganjali srbski radikali s podporami. Tem lju dem ni za gospodarsko potrebo in pomoč nič mar, njim gre le za strankarski in politični kšeft, zato se delitev podpore sebi pridržali. Da ne bi mogli v gospodarstvu napredovati, je preskrbljeno s tem, da novega načina in nove metode v kmetijstvu ne smemo upeljati brez njihovega dovoljenja. Menda je to za to, da se ne bi preveč oddaljili od balkanskega načina in albanske metode. Slabostojna oblastna «samouprava» je tako imenitna, da je postavljena srbska beograjska kuratela tudi čez naše nižje kmetijske šole, celo čez podkovsko šolo in gospodinjske šole ter žrebčarne. Ne zamerite nekatere pikre besede, a gnev in srd me popade, če se spomnim na ta razglas v Uradnem listu, ki nam uradno kaže, v kakó odvisnost, naravnost gospodarsko sužnost je slovenskega kmeta spravila centralistična ustava, za katero so glasovali tisti zastopniki slovenskega kmeta za-

Ziv pokopan.

Po angleškem izvirniku A. Bennetta napisal Paulus.

(Konec).

«Moja stranka in z njo jaz sva mnenja, da sličnost slovstvenih izdelkov in sličnost v pisavi — ne bom omenjal drugih «dokazov», ki so je navajale priče — še nikakor ne govorijo za indentiteto pisatelja. Visoki sodni dvor je to sam priznal. In to je edino pravo mišljenje. Koliko slučajev nam nštevava slovstvena zgodovina o sorodnosti med pisatelji! — Za nas še vedno stoji dejstvo, da je pisatelj Aleš Blaž umrl. Da ni umrl, da še kakorkoli živi dalje in da bi bil torej narod mesto svojega slavnega pisatelja pokopal navadnega — slugo, to bi bil tak nečuden slučaj, bi bila taka gorostastna goljufija — če se je zamena zgodila vedoma —, da bi moral imeti visoki sodni dvor nepobitno trdne dokaze v rokah, preden bi iz tega izvajal pravne posledice, ne pa samo podmeno sicer vsega spoštovanja vrednega gospoda Delmonte. — Če je gospod Hinko Brglez res Aleš Blaž, res sorodnik gospoda Simena Blaža, tako pravi moja stranka, mu ne bo težko, podati za svojo trditev dokazov iz svojega življenja —.»

Dvorana je molčala, na hodnik in na ulico je legel molk, molčal je tudi Aleš Blaž.

Jezen je bil. Njegov ponos je bil užaljen.

Ali niso njegova dela dovolj glasno pričala zanj —?

Čemu bi dokazoval, da je on Aleš Blaž? Kaj je bilo njemu mar, če je bil obsojen sebični, grabežljiv založnik, kaj ga je brigalo, če je naseljena ošabna kraljevska akademija? Storil je svojo dolžnost, da, se več, velikodušno je bil pripravljen, da žrtvuje lastno čast, šel

je pričevati, čeprav je vedel, da ga bo prijel državni pravdnik —.

Pokazal je, da ni maščevalen. Če pa njegovo pričevanje ni pomagalo, če je usoda sama hotela maščevati njemu storjeno krivico, ali jo bo branil in ugovarjal?

Storil je dovolj Povedal je svoje ime, kaj hočejo še več od njega —? In odkod naj vohče vzame dokaze? Svoje papirje moral pustiti dediču Simenu Blažu, poznal ga doma nihče ni po videnju, preveč časa je bil v tujini. Le v inozemstvu se je morebiti našel tu pa tam človek, ki bi se ga utegnil spominjati —. Pa čemu bi nadlegoval tujece?

Molčal je.

Po dvorani so si šepetali in pokimovali, sodniki so se sklanjali drug k drugemu in si tudi šepetali, Šime Blaž se je škodoželjno smehljaj, njegov starikavi, koščen obraz je pravil: «Dobil sem te na laži!», državni pravdnik je malomarno sedel in se igral s svinčnikom. Njegovo zanimanje za Hinkota Brglez-Aleša Blaža je ugašalo, prezgodaj se je veselil izrednega plena —.

Tedaj se je približal Alešu gospod Aleksander Delmonte.

«Gospod Aleš Blaž», mu je dejal polglasno, «ali res ne najdete ničesar?»

«Ne», je dejal Aleš mrzko. «Čemu tudi? Stvar me ne zanima prav nič več.»

«Videti je, da je Šime Blaž tu med nami edini neverni Tomaž. Vsi drugi, tudi sodniki, so na naši strani. Njega je treba prepričati! — Ali se ne spominjate, iz svojega življenja kakoga dogodka, kakih besed svojega sorodnika?»

«Ne.»

«Res ne —? Čudno —! Morebiti je kedaj prišel na obisk k vam?»

«Ne —! Da —! Enkrat, samo enkrat se spominjam da sem ga videl pri očetu, kakih deset let sem bil tistikrat star. Počakajte —! Pomislil bom —.»

In Aleš se je spomnil. Pogledal je po sodnikih, pogledal po založniku, ki je potr sedel na zatožni klopi, pogledal gospoda Delmonte —.

Nekoliko je pomolčal, kratek pa hud boj med maščevalnostjo in plemenitostjo —, čelo se mu je nagubalo, zamahnil je z roko in dejal polglasno:

«Poslušajte! Poskusil bom. Ne vem če bo držalo. Ampak toliko vam povem, to je moj zadnji poskus in niste si ga zaslužili ne kraljevska akademija in ne založnik, da vam pomagam —! In da se zavoljo vas sam izročam državnemu pravdnishvu —!»

«Gospod Aleš Blaž, plemenito dejanje in velikodušnost najdeto vedno svoje plačilo! Toliko za sedaj. Drugo pa bodete čuli, ko bo obravnava končana. Prosim vas, govorite —!»

Aleš Blaž je vstal.

«Gospod Šime Blaž zahteva dokazov, da sem zares njegov sorodnik. Zal da mu jih ne morem mnogo podati, ker ga skoraj nikdar ni bilo blizu, doktor je še živel moj oče. Če bi bilo drugače, bi mu morebiti laže povedal to in ono iz svojih mladih let —. Pa ene stvari se spominjam. Morebiti bo mojemu sorodniku zado-stovala. —

Nekoč — tistikrat sem imel kakih deset let — je bil pri mojem rajnem očetu. Oče ga je prosil za posojilo, bratranec pa mu ga ni hotel dati. Od tistega časa si nista bila več dobra in gospoda strica od tistih dob ni

lostnega spomina, ki so si nadeli goljufivo ime «samostojna kmetijska stranka», a so politično in gospodarsko samostojnost in svobodo z glasovanjem za centralizem pokopali, spravili naše ljudstvo v sramotno zavisnost od beograjske gospode. Navezani smo vsled tega na miloščine, na dobro voljo kuratorjev v Beogradu.

Kako dolgo bo slovenski kmet berač?

Dokler bo ta centralistična ustava, tako dolgo bo slovenski kmet moral igrati vlogo berača Lazarja pred bogatinovimi vratmi. A mi nečemo biti berači, odvisni od milosti beograjske gospode, ki nas odira, ampak mi hočemo zakonodajno avtonomijo, v svojih rečeh si hočemo sami vladati, zato se moramo boriti vztrajno tako dolgo, da vržemo s sebe jarem centralizma, za katerega so slabostnejši glasovali in se še s tem svojim največjim zločinom bahali in katerega so na vse pretege hvalisali.

Boj zoper krivični centralizem!

Kakor ste dragi čitatelji iz goraj navedenega uradnega razglasa lahko spoznali, ni slovenski kmet niti v kmetijskih rečeh svoj gospod, ampak ga je od slabostnih toliko hvaljena ustava spravila pod popolno kuratorstvo Beograda. Zato pa v boj zoper krivični centralizem za zakonodajno samoupravo, ker le potem bo postal slovenski kmet na svoji zemlji svoj gospod!

Kdo je glasoval za nove takse?

Gostilničarji in drugi obrtniki morajo po novem taksem zakonu plačevati nezno visoke takse. Ker se bo plačevanje teh taks nadaljevalo vsakega pol leta, bo to nevzdržljivo breme za male in srednje obrtnike. Nemci in radikali lažejo okoli, da oni niso krivi teh bremen. Naše uredništvo je poizvedelo v Beogradu in je dobilo iz Narodne skupščine naslednje poročilo:

«Gospod urednik!

Na Vašo prošnjo sem si iz zapisnika Narodne skupščine od 9. in 10. oktobra 1923 zabeležil sledeče: V seji parlamenta dne 9. oktobra se je glasovalo v načelu o vladinem predlogu za zvišane in nove takse. To glasovanje je nastikano v «Stenografičnih beležkah» na strani 1654 do 1656. Za zvišane in nove takse (tudi gostilniške) so glasovali srbski (Pašičevi) radikali, Nemci in Turki iz Makedonije. Proti so glasovali poslanci Slovenske ljudske stranke in ostala opozicija. Za zvišane in nove takse je glasovalo vsega skupaj 104 poslancev (Pašičevi radikali, Nemci in Turki), a proti 64. Vsi radikalni in vsi nemški poslanci, ki so bili navzoči, so glasovali «za». Med onimi, ki so glasovali za vladni predlog, za visoke takse, čitam na strani 1656 tudi ime nemškega poslanca Franca Schauerja.

Drugi dan, to je 10. oktobra je bilo izvršeno glasovanje o taksem zakonu v podrobnostih (končno glasovanje). Pred glasovanjem je bila opozicija, med njimi vsi poslanci Slovenske ljudske stranke, sklenila, da v znak protesta proti takemu krivičnemu zakonu, zapusti dvorano. Poslanec Davidovič je podal v imenu opozicije naslednjo izjavo:

«Gospodje! Pooblaščen od celokupne opozicije mi je čast podati to-le izjavo: Ker vlada, skupno s svojo večino ni sprejela niti najvažnejših in največjih naših predlogov za popravilo tega zakona in ker takšen zakon nagrmači zelo težka bremena na pleča našega ljudstva, ker so v tem zakonu odredbe, ki so v očitem nasprotju z našo ustavo, izjavljam, da

bilo več k nam. Tudi to še vem, da oče ni nikdar o tem govoril, le meni je pripovedoval, pa mi zabičeval, da moram molčati. Izključno je torej, da bi bil to zvedel od koga drugega. — Ali ste zadovoljni, gospod stric?»

Sime dolgo ni ničesar rekel. Njegove majhne oči so bule v Aleša, kot bi hotele zarezati pod rdečkastim, že precej gubastim licem petdesetletnega moža otroški obraz iz davnih časov —

Dvorana je nemo molčala —

Sime je stopil bliže in položil Alešu roko na ramo. In tedaj je izpregovoril, kakor v sanjah, gledajoč daleč, daleč nazaj v preteklost, in na njegov koščeni, trdi obraz so legle mehke poteze.

«Da — prosil me je, zelo me je prosil. Pa ni hotel da bi kdo o tem zvedel —. Slo je za njegovo trgovsko čast —. Nisem mu dal —. Ni znal gospodariti z denarjem —. Čudak je bil —. Pa njegov sin, — sinček Leško se mi smili. V veži je igral — gledal me je, ko sem odhajal —. Sel sem tistikrat in nisem več prišel. Jezen je bil name bratranec —. Pa nekaj sem sklenil tistikrat. Da bom njegovemu sinčku pomagal, če bo pridn in vreden —. In vi ste — in ti si njegov sin —?! Velik mož, slaven človek —, najslavnejši našega rodu, najslavnejši našega naroda —?!»

In Sime Blaž, tovarnar in veletrgovec, je vzravnal svojo dolgo, suho postavo, v oči se mu je zasvetila olza, obrnil se je k sodnemu dvoru, pokazal na Aleša in rekel:

«Gospod predsednik! Jaz Sime Blaž odstopam od tožbe proti založniku gospodu Ivanu Dvoržak, ker našel sem svojega nečaka Aleša Blaža!»

zapustimo dvorano in se ne udeležimo glasovanja. V znak protesta nočemo, da sodelujemo v donošenju tega krivičnega zakona. Na to je cele opozicija, med njimi poslanci SLS, zapustila dvorano. Naši poslanci so klicali radikalom in Nemcem: «Vi nosite in prevzimate vso odgovornost za krivične takse!» Z glasovi Nemcev in Pašičevih radikalov ter Turkov iz Makedonije je na to bil zakon o taksah sprejet s 113 glasovi. Na straneh 1693 do 1695 «Stenografičnih beležkah» je zabeleženo to glasovanje. Na strani 1695 je tiskano tudi ime nemškega poslanca Schauerja, ki je tudi pri tem odločilnem glasovanju glasoval — «za».

Omenim, da je v imenu Jugoslovanskega kluba ostro govoril proti zakonu o taksah naš poslanec g. Pušenjak in še več njegovih tovarišev. Njegov govor je tiskan v «beležkah» na straneh 1571, 1572, 1573 in 1574. Nemški poslanec Moser je sicer malo govoril proti, a glasoval je on in vsi njegovi tovariši «za».

Toliko g. urednik v pojasnilo, kdo je bil za nove zvišane takse in kdo proti. Mislim, da bi bilo dobro, ako moje pismo objavite v listu, da bodo prizadeti obrtniki in drugi imeli jasno in točno sliko.

Pozdravel:

Vaš

beograjski poročevalec.

Beograd, dne 22. februarja 1924.

Priobčujemo to pismo našega poročevalca brez posebne razlage.

Županski tečaj

se vrši

1. v nedeljo, dne 2. marca ob 10. uri dopoldne v MARI-BORU (Lekarniška ulica 6) za okrajno glavarstvo Maribor (sodni okraj Maribor, Sv. Lenart, Slov. Bistrica)
2. v nedeljo, dne 9. marca ob 10. uri dopoldne v Ptuj (minoritski samostan) za okrajno glavarstvo Ptuj, (sodni okraj Ptuj in Ormož).

ZUPANI IN OBCINSKI ODBORNIKI! Udeležite se polnoštevilno! Govorijo gg. uradniki-strokovnjaki, o vojaških zadevah pa gospod major Jurkovič.

Setev in negovanje gozdnih drevesc.

(Konec).

Kedaj in kako sadimo v gozdu?

V gozdu se sadi v jeseni, dokler zemlja ne zmruze, ali pa spomladi. V jeseni sajene sadike trpe tu in tam od mraza, zlasti na popolnoma golem svetu. V jeseni se sadi le izjemoma in sicer le tedaj, ako zavarujemo drevesca proti mrazu z obkladanjem z listjem ali mahom.

Za izkopanje najprimernejše orodje je močna lopata, s katero se zemlja okrog sadik zrahlja in še le potem sadike privzdigne. Izkopane sadike se takoj presade, ali pa vložijo v zemljo, da se korenine ne posuše. Ako sadike razpošiljamo, jih je vlagati v vlažen mah ali slamo. Najboljše je, ako se jih izkoplje samo toliko, kolikor jih moremo sproti posaditi.

Ni še izgovoril in že je planil po koncu državnih pravdnik:

«Gospod Aleš Blaž! V imenu — —!»

Več pa nihče ni čul.

Dvorana se je podirala, klopi so se lomile, vihar na lavina dolgo pridržanega ljudskega navdušenja je porušila vse pregraje in jezove, hrumelo in bobnelo je kot bi se svetovi rušili, v hipu je bil Aleš obkoljen, stotere roke so ga dvignile in kriki: «Aleš Blaž! Aleš Blaž!» — «Naš Aleš!» «Živijo Aleš!» — «Doli z državnim pravdnikom!» so odnesli ljubljence narodovega iz dvorane in ven na ulico. —

VIII.

«Torej res ne misliš sprejeti?»

«Ne!»

Malomarno je stegnil Aleš noge po vrtni trati in si zažgal sedmo ali osmo cigareto. «Čemu —? Kraljevska akademija bi si navsezadnje še res domišljala, da komaj čakam na «častnega člana» —!»

«Ampak pomisli — taka čast! In imenovanje bi ti dalo zadoščenje za vse prestane krivice —!» je pravila Lenka in oči so se ji svetile.

«Nisem častizeljen. In edino zadoščenje, ki ga sprejemem, bo poštena nagrada, ki mi jo bo plačal založnik Dvoržak za moja že izdana dela in za tista, ki jih še napišem.»

«Ti si cel grabež!»

«Star sem, rajši reči, ljuba ženka! In zaljubljen sem v tole mirno, tiho in skrito življenje tukaj v «Mirnem dolu». Ne dam si ga vzeti!»

V suhih, strmih legah sadimo gosteje, nego na ravninah in v globoki rodovitni zemlji. V gostih nasadih se drevje poprej sklopi, nego v redkih in debela postanejo vitka in dajo lep čist les. Navadno se sadi 1—1 m pol metra vsaksebi. Saditi je po možnosti v vrstah in sicer najbolje v kvadratu. Za saditev rabimo eno ali dve dolgi vrvi, ki jih na koncih s koli napnimo. Na prvi se označi razdalja vrst, na drugi pa razdalja sadik. Če sadimo v kvadratu, zadostuje tudi ena sama vrv. Jamice za sadike se napravijo navadno sproti, za trda tla je pa bolje, da napravimo jamice že v jeseni, da zemlja skozi zimo nekoliko razpade. Jamice se naj naredijo tak velike, da morejo koreninice v njih zavzeti svoje poprejšnje naravno lego. Sadike se pred sajenjem namočijo v mešanico ilovice, kravjaka in vode, da lažje zarastejo.

Pri saditvi se drži sadika lepo pokoncu v primer- ni višini z roko in zasiplje z zemljo, katero je pritisniti h koreninam, da ne nastanejo med njimi votline. Sadi se v isti globočini, kakor so sadike rastle poprej. V strmih in suhih legah se napravi okrog sadike mala jamica, ki zbira ob deževju vlogo in preprečuje odnašanje prsti. Na spodnji strani zavarujemo sadike s kameni.

Negovanje umetno pomlajenih gozdov.

Naravno in umetno pomlajene mlade gozde ali naraščaje je treba skrbno negovati. Zatirati je visoki plevel ki duši mlada drevesca. Nizki plevel pa je večkrat zelo koristen, ker zadržuje zemljo v hribovju in varuje mlad naraščaj pred sušo. Če se naseli med drevjem razno grmovje in trnje, je istega izkopati ali izrezati. Dokler drevesa plevelu ne odrastejo, kar traja navadno do deset let se morajo nasadi od časa do časa iztrebiti. Ko so drevesca s svojimi vejami začela segati druga v druga, je treba gozd razredčiti. Spočetka razredčujemo v krajših, pozneje pa v daljših presledkih. Pri razredčevanju je paziti, da se spoj drevja v vrhovih ne pretрга. Posekati je ves od snega ali vetra polomljeni les in po potrebi tudi popolnoma zdravo drevje. V normalnih razmerah se prične razredčevati v 10—20 letu in se pozneje vsakih 5—10 let ponavlja. Najprimernejši čas za to opravilo je zgodnja spomlad, dokler drevje ne poganja.

Dobiček od posekanega lesa.

Od gozdov imamo največji dobiček, če jih pravilno sekamo, oz. izkoriščamo. Najugodnejši čas za sečnjo lesa je od početka decembra do konca februarja, to je doba, v kateri se pretaka najmanj snovi, ki povzročajo gnitoba lesa, kar je važno zlasti za stavbinski les. Les za vodne stavbe pa se seka v soku, ker takšen les vode najboljše drži.

Spravljanje različnega lesa.

Najprimernejši čas za spravljanje različnega lesa je zima, ker se v tem času najmanj poškoduje mladi naraščaj in je spravljanje navadno najcenejše. Najlažje je voziti les po snegu na sanéh. V visokih hribovih imajo napravljene drče, vendar se pri tem veliko lesa poškoduje, kar podraži delo. Boljše je spravljanje v rižah, ki se izplačajo le takrat, ako je mnogo lesa na enem in istem mestu posekanega. Pri tem je izguba lesa neznatna. Ponekod rabijo za spravljanje lesa tudi žične vrvi ter se les po škripčih spušta v dolino. Po rekah vozijo splavi. Na večjih posestvih imajo gozdne železnice, s pomočjo katerih je mogoče večje količine posekanega lesa v najkrajšem času izvoziti.

Ivan Stampar, ekonom, graščina Ormož.

«Če si le zadovoljen, Aleš —! Pa ti praviš, da si star. Na stara leta pa človek vendar rad kaj postane in tudi tebi bi se prav tepo podajal naslov 'Član kraljevske akademije in njen častni odbornik' —!»

«Ljuba Lenka, čemu bi mi prigovarjala, če pa pravim, da nočem! — Sicer pa sem na stara leta res nekaj «postal» —. Pritegnil je Lenko k sebi in ji gledal v oči. «Postal sem tvoj mož in to je zame velika sreča. Kdo ve, kaj bi se bilo zgodilo z menoj, da me nisi ti prišla iskat. Pa vzela si me v roke, kakor si dejala tistikrat, in si me preobrazila in predelala v človeka, ki zna živeti, ki je za življenje —. Pisali so o meni, da sem bil živ pokopan. Res je! Nekdanji Aleš Blaž je umrl, dve leti je bil pokopan —. Sedaj pa je vstal od mrtvih in živi življenje celega moža. Ali nisi zadovoljna s tem, kar sem postal, s tvojo pomočjo postal —?»

In Lenka je bila zadovoljna.

Aleš Blaž pa je tisti večer sedel in začel zgodbo o človeku, ki so ga živega pokopali, ki pa je po dveh letih vstal od mrtvih.

KONEC.

